

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
Videm - via Vitt. Veneto, 32
Tel. 33-46 - Poštni predal 186
Glavni in odgovorni urednik
VOJMIK TEDOLDI
Tisk. Marioni - Videm

GLASILO SLOVENCEV V VIDEMSKI POKRAJINI

NAROČNINA:
Za Italijo: polletna 400 lir -
letna 700 lir - Za inozemstvo:
polletna 700 lir - letna 1200 lir
Oglasi po dogovoru.
Posamezna številka 30 lir

Leto XV - N. 17 (310)

Udine, 1. oktobra 1964

Izhaja vsakih 15 dni

NAPROTI ADMINISTRATIVNIM VOLITVAM

Volili bomo 22. novembra

Vsak mora opraviti svojo dolžnost - V Furlanski Sloveniji, razen v Tavorjani, bodo povsod obnovili občinske svete - V Trbižu in Pontablju bodo prvič volili s proporcionalnim sistemom Povratek mnogih emigrantov iz Švice, Francije in Nemčije

Zopet smo na pragu volitev. To pot gre za obnovo občinskih in pokrajinskih administracij po vsej Italiji in torej tudi pri nas: vseh skupaj je 6800. Pri prihodnjih volitvah bo volilo za obnovo občinskih in pokrajinskih uprav okoli 33 milijonov volivcev. Volitve zadevajo prebivalstvo 7.476 občin, a obnovili bodo le 6.715 občinskih svetov; v ostalih občinah bodo volili samo za izvolitev pokrajinskih svetovalecev. Poleg 344 občin avtonomne dežele «Trentino Alto Adige» (Poadižje), kjer bodo volili 15. novembra za izvolitev novega deželnega sveta, je 229 občin, kjer ne bodo volili. V Rimu, Arezzu, Bariju, Cremoni, Novari, Risi, Kavenni in v Trstu bodo volili samo za izvolitev pokrajinskega sveta.

V občinah, ki štejejo nad 5.000 prebivalcev, bodo prvič volili s proporcionalnim sistemom, medtem ko je bil do sedaj ta v rabi v mestih z nad 10.000 prebivalci.

Na podlagi zakona, ki ga je parlament odobril 10. avgusta 1964, bo trajanje mandata občinskih in pokrajinskih svetovalecev podaljšano na pet let.

Zopet bomo torej vrgli glasovnico v volilno skrinjico in tudi tokrat bo moral biti vsak glas odločilen. Glasovalec bo moral torej znati zbrati.

Viada je po nekem obotavljanju in negotovosti sklenila, da se bodo vsrve upravne volitve ob predvidenem poteku mandata in tako odločila datum 22. novembra t.l.

10. bodo prve vsedržne volitve po političnih volitvah, ki so se vršile 28. aprila 1963. Seveda so tudi te volitve zelo pričakovane, ker bodo prav v času, ki ni nič kaj ugoden za vso italijansko ekonomijo.

Poleg tega bodo nove volitve velikega pomena, ne samo za lokalno prebivalstvo, ampak tudi za naše emigrante, ki se bodo prav gotovo za to prikuo vrtni na svoje domove, da izvolijo take moze, ki bodo na vsak način poskrbeli, da se bodo s pomočjo lokalnih, pokrajinskih in deželnih ustanov usvarili doma takšni pogoji, da jim ne bo treba več hoditi po trati «via crucis» emigracije v inozemstvo.

Med občinami, ki najbolj pričakujejo volitve, je prav gotovo Rezijska, ker imajo ze dje casa prefekturnega komisarja. V Rezijski so namreč, župan in večina svetovalecev podali ostavke, ki so jih povzročile predvsem težkoče finančnega značaja in so zaradi tega imenovani prefekturnega komisarja.

Veliko pričakovanje pa je tudi med prebivalstvom tipanske občine, kjer so župan in oziroma občinski odbor, čeprav so že zdavnaj izgubili večino v občinskem svetu, še vedno z verno navezani na občinski stolček. Ze lanske leto je občinski svet izglasoval županu in oziroma občinskemu odboru nezaupnico in bi morali že takrat podati ostavke; niso jih pa podali in so ostali še naprej na svojih mestih.

Glede tipanskega občinskega odbora se more reči, da je deloval vseskozi z nejevoljo, skoraj, lahko bi rekli, z brezbriznostjo in z neko anarhijo, do katere je prišlo predvsem iz osebnih razlogov, razlogov, ki so bili vzrok, da so nastale zmede pri poslovanju občinske uprave, kar je bilo seveda v veliko škodo vsemu prebivalstvu. Gotovo se še vsi spominjajo, da navedemo samo en primer, kako je podžupan ostro obtoževal župana, ki pripada isti stranki, da bi mu izpodnesel mesto. Nekaj javnih del se je seveda vseeno napravilo v tipanskem komunizmu, a skoraj vse zasluze gredo pokrajinskim ustanovam in privatnikom, ki so za ta dela posredovali.

Vse kaže, da se bo tudi v občini Srednje v Nadiški dolini po volitvah marsikaj spremenilo. Govori se celo, da si ljudje želijo imeti, ne vemo iz katerih razlogov, drugega župana.

V občini Trbiž pa že sedaj predvidevajo izide s skoro gotovostjo. Upajo, da bodo izvoljeni v občini čisto drugi možje kot so danes. Sedanji občinski administraciji načeljuje desničarski župan Lindaver, priseljeni trgovec z blagom v Spodnjem Trbižu. V vsem

tem povojnem času je pri vsakih volitvah dobila vedno skoraj vse mandate v občinskem svetu koalicijske skrajnih desničarskih demokristjanov, liberalcev, filofašistov in misinov. Pri zadnjih volitvah na primer je bil od 20 svetovalecev izvoljen en sam demokristijanski element. To jim je uspelo seveda zato, ker so volili z večinskim sistemom, sedaj pa, ko je stopil v veljavo novi zakon, da volijo tudi občine, ki štejejo več kot 5.000 prebivalcev, s proporcionalnim sistemom, se bo stvar gotovo obrnila. Iz rezultatov deželnih volitev, ki so se vršile letos aprila meseca, se da sklepati, da je koalicijska demokristjanov, liberalcev in

neofašistov izgubila večino. Pri prihodnjih upravnih volitvah bo igrala odločilno vlogo slovenska jezikovna skupnost, ki živi v trbiškem komunizmu.

In mi želimo prebivalstvu Trbiža z vsem srcem ta izid tudi in predvsem zato, ker bo končno mogla tudi slovenska jezikovna skupnost v Kanalski dolini, kateri ni bila do danes priznana nobena pravica in ni bi vzet noben ukrep, da bi jo ščitil, zganiti in nekako prosto zadihati, kajti tukaj so Slovenci še bolj zapostavljeni kot v ostalih krajih videmske pokrajine.

Zelimo, da bi se to zgodilo v korist napredka in za splošen dobrobit tudi v mnogih drugih občinah.

Glas dežele Furlanija - Julijska Benečija

Naj bi ne bile samo obljube

Tolažljive izjave predsednika deželnega odbora Berzantija glede problemov obmejnega področja, utrjevanja odnosov z Jugoslavijo in pomoči, ki jo mora dežela nuditi slovenski jezikovni skupnosti — Naše potrebe in administrativne volitve

Zelo nas je razveselilo, ko smo zvedeli o intervjuju, ki ga je imel predsednik deželnega odbora Furlanije-Julijske Benečije dr. Alfredo Berzanti z urednikom radio-televizije Beograd.

Predsednik je z ozirom na ekonomski sektor brez dvoma priznal potrebo nujne programacije, za katero se ne bi smelo odlašati in da je vsa vprašanja, ki zadevajo deželo in posebno obmejno področje (razširjenje malega obmejnega prometa, turizem, trgovski, kulturni in drugi izmenjavi), treba rešiti v reciprocitetnem vzdušju in ustvariti še bolj trdne ekonomske odnose in tesnejše vezi med obema narodoma.

Tudi glede problema slovenske jezikovne manjšine je bilo govora: dr. Berzanti je namreč krepko poudaril, da ima dežela, in on zanjo, dolžnost spoštovati pravice jezikovnih manjšin, pravice, ki so že potrjene v italijanski ustavi in v posebnem statutu dežele Furlanija-Julijska Benečija.

Dr. Berzanti je razen tega še zagotovil, da bo podpiral vse zahteve slovenske jezikovne manjšine, ki spadajo pod njegovo območje.

Izjave predsednika deželnega odbora moremo seveda vzeti za resne že zaradi njegove osebnosti in njegove demokratičnosti; upati moramo samo, da se ne bi oddaljil od stališča, ki ga je zavzel ob intervjuju, katerega so citirali in komentirali z velikim zadovoljstvom v Jugoslaviji in še prav posebno v sosedni Sloveniji.

V zvezi s tem izrabljamo priliko, da osvežimo probleme, ki največ in najbolj od blizu zadevajo prebivalstvo Furlanske Slovenije in ono iz doline Rezijske in Kanalske doline. Radi storimo to tudi zato, ker smo na pragu volitev za obnovo občinskih in pokrajinskih uprav.

Slovensko govoreča skupnost videmske pokrajine potrebuje v prvi vrsti, da bi prišlo do tako pričakovane in tako potrebne ekonomske obnove in da se zaenkrat čimbolj izkoristi možnosti, ki jih nudi vodovje Terske doline, doline Rezijske in Kanalske doline. Te vode bi morale, če upoštevamo, da je bila električna energija nacionalizirana, prve predstavljati več kot obetajočo osnovo za gotov in hiter splošni ekonomski preporod, ker lahko s svojimi električnimi centralami pomagajo k razvoju industrije in bi se tako tudi odpravila emigracija in revščina, ki spravlja ljudi v žalost in jih tudi ponižuje.

sa v Sv. Lenartu; še eno tovarno v Nadiški dolini za predelavo sadja v marmelade in sokove; potrebno bi bilo tudi zgraditi velik hladilnik za konzerviranje sadja. Industrializirati naj bi se tudi drugi kraji kot na primer dolina Rezijske, Terske in Krnahtske doline.

Tudi kmetijstvo je na tleh in zato bi se moralo poskrbeti za razvoj tega, za pospešitev živinoreje s postavitvijo zadružnih hlevov, podobnih kot so v Viskorži v Krnahtski dolini in v Mersinu v Nadiški dolini in kooperativnih ustanov. Na turističnem področju bi bilo tudi treba marsikaj ukreniti: popraviti ceste in zgraditi več dobrih gostinskih obratov, za kar bi mogle prispevati tako občine kot dežela in država.

Končno je treba poskrbeti za vse to, ki bi moglo koristiti naši zapišeni jezikovni skupnosti in napraviti vse, da se ji pomaga v njeni borbi za ohranitev svojega jezikovnega, zgodovinskega in kulturnega patrimonija in za pridobitev — in bil bi že čas — boljših življenjskih pogojev.

Čas bi bil tudi, da preneha neenakost postopanja napram slovenski jezikovni manjšini. Kot vemo, tišči del Slovencev, ki živi v trbiški pokrajini, uživa dober del pravic, ki jih določa londonski sporazum, in te pravice so široke, pa četudi se, na žalost, le delno izpolnjujejo. Slovenci v goriški pokrajini uživajo le nekaj pravic, ki so zagotovljene v italijanski ustavi; slovenska jezikovna skupnost, ki živi v videmski pokrajini, pa ne uživa nobenih pravic ali ugodnosti in je še vedno podvržena — upamo, da bo predsednik deželnega odbora vse uredil, kot je obljubil — raznarodovanju ali asimilaciji, kot pravimo temu v današnjih časih, ki je nasproti vsakemu pojmu demokracije ter človeški in socialni enakosti.

Upamo, da bo tako in da bodo dejstva potrdila naša predvidevanja in da bo končno ustrezno ljudem naših zapišeni in pozabljenih dolin.

EMIGRANTOM

Poskrbite pravočasno za dovoljenje, s katerim boste lahko šli na volitve in poskrbite, da vam bo občina poslala volilno potrdilo.

Na tretji strani so navodila in vzorec pisma, katerega lahko pošljete občini vašega stalnega bivališča, da vam bo izdala potrebne potrdilo.

Prosrid v Zgornji Nadiški dolini je še vedno ena najbolj zapuščenih vasi. Dve tretjini nenega prebivalstva živi v emigraciji, doma pa njihove hiše propadajo. Evo, kako, izgleda vaška ulica

Okoli po naših vaseh

Rezijska pričakuje izdatno pomoč

Učja bo priključena k občini Brdo v Terski dolini — Težave v šoli zaradi neznanja italijanskega jezika — Ljudje izgubili vero vase — Obstojajo pogoji za gospodarski dvig: električna energija in delavna sila na licu mesta

Pod imenom Rezijska ni mišljena ena vas, ampak vsa dolina, ki poteka od vznožja zapadnega pobočja Kanina pa tja do Rezijske v dolini Bele (Fella). Pod njeno okrilje spada 8 vasi: Ravenca, Sv. Jurij, Liščeca, Osojani, Njiva, Stolbica, Korita in Učja. Ta zadnja pa ne leži v dolini Rezijske, ampak v dolini Belega potoka tik ob italijansko-jugoslovanski meji na cesti, ki vodi v Žago in Zgornje Posočje.

Prebivalci Učje izvirajo iz Osojan in so se semkaj priselili pred kakimi 150 leti, ker so imeli tu svoje pašnike in gozdove. Sedaj ta vas ne bo več spadala pod občino Rezijska, ker je v teku prošnja, da bi se priključila k občini Brdo v Terski dolini, kjer je njeno najbližje naravno gospodarsko in geografsko izhodišče, saj je oddaljena od Brda le 15 km, medtem ko bi morali ljudje napraviti več kot 60 km, da bi prišli po cesti do Ravence v Rezijski, kjer je sedež občine. V poletnem času se poslužujejo gorskih steza preko prelaza Krnice in porabijo za to najmanj 5 ur hoda, v zimskem času pa je ta pot neprehodna ali pa nevarna in že se je pripetilo, da je kdo izgubil življenje na tej poti, ko je hotel priti v zimskem času do občine, kjer so zdravnik, babica itd.

Vprašanje odcepitve Učje bi bilo lahko že rešeno, a je zaka-

snelo najprvo zaradi razdelitve gozdne občinske posesti, potem pa so pokrajinska uprava in notranje ministrstvo zopet zadevo preložili na poznejši čas, češ da bo to kompetenca novoustanovljene dežele Furlanija-Julijska Benečija. Upa se torej, da bo stvar rešena tekom tega leta, saj je bila vsa dokumentacija že predana kompetentnim regionalnim organom.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V TEJ ŠTEVILKI:

- ★ Najnujnejša dela v komuniz Tipana - Predlog odbora za obnovo
- ★ Folklorna skupina «Tone Čufar» iz Jesenic v Cedadu
- ★ Smrtna nesreča v emigraciji
- ★ Skupno prizadevanje za razvoj turizma na tromeji
- ★ Slavnostno odkritje spomenika padlim borcem za svobodo na Livku
- ★ Novice za emigrante
- ★ Odkritje znamenitih fresk v cerkvi sv. Antona v Gorenji Mjeri
- ★ Rezijska pričakuje izdatno pomoč

IN QUESTO NUMERO:

- ★ A Taipana i Consiglieri democratici illustrano i problemi da risolvere
- ★ Verso le elezioni amministrative
- ★ Molto da fare e da rifare nella Valle di San Leonardo

NADALJEVANJE IZ PRVE STRANI

Rezija pričakuje izdatno pomoč

KULTURNE RAZMERE

Tudi Rezija, kot druge vasi, kjer govore slovenski, ima zelo velike težave kar se tiče šolske izobrazbe. Tudi tukaj se namreč vrši pouk izključno v italijanskem jeziku, katerega domače prebivalstvo slabo razume in govori, kaj šele mali otroci, ko prestopijo prvokrat šolski prag. Ti zadnji se nekoliko nauče v otroških vrtec, kjer obstajajo, a vseeno imajo učitelji z njimi velike težave, ker se je sila težko prilagoditi tujemu jeziku, ki ga doma redko kdaj slišijo. Poleg tega so učitelji vsi tujci, razen enega, in tako, tudi če bi hoteli, ne morejo izboljšati situacije, ker ne poznajo ne slovenščine, še manj pa rezijansko narečje.

Posledica tega je seveda ta, da imajo Rezijani, ko odrastejo, zelo skromno šolsko izobrazbo, premajhno za njih, ki se morajo boriti po svetu za svoj življenjski obstoj. Čeravno so po naravi zelo brihtni, ne dosežejo v emigraciji tistega kar bi lahko dosegli, če bi imeli dobre šole, take šole kot jih imajo drugje po svetu.

Rezijane tepe zato dvojna šiba: gospodarsko pasivno stanje in slabo kulturno znanje. Ne smemo se torej čuditi, da so ti ljudje postali zaprti sami vase in ne zaupljivi. To nam kažejo tudi pogoste občinske upravne krize, ko nihče noče prevzeti odgovornosti. Ne verjamejo več nikomur in tu-

di ne pričakujejo ničesar od nikogar. Mladina komaj čaka, da doraste in odide iz Rezije na delo v svet. Stari ljudje, z bogatimi izkušnjami, ki so si jih nabrali v dolgem življenju po svetu, ko so hodili s trebuhom za kruhom, pa so prišli do ugotovitve, da se je vse premalo napravilo za Rezijo in zato so se udali v svojo usodo in tudi ne pričakujejo ničesar več.

In vendar bi se v Reziji dalo še kaj popraviti. Rezijani so dobri delavci, saj se izkažejo po svetu vedno med prvimi. Zakaj naj jim ne bi ustvarili doma takih pogojev, da bi delali na domačih tleh? V dolini Rezije ne manjka delavne sile, mladina ima zadnje čase tudi možnost, da pride do poklica, saj je v Ravenci že nekaj let sem strokovna šola. Tudi električna energija je na licu mesta (velika električna hidrocentrala v dolini, ki je sedaj last državnega podjetja ENEL) in bi se tako mogli postaviti industrijski obrati, ki bi lahko zaposlili vso domačo delavno silo.

CESTA REZJUTA-RAVENCA ASFALTIRANA

Prejšnji teden so končali z asfaltiranjem 9 km dolge ceste, ki vodi iz Rezjute po dolini Rezije do Ravence. Z delom so pričeli že lansko pomlad, a je šlo počasi naprej zaradi plazov, ki se prav nad to cesto radi trgajo. Delo, ki ga je dala napraviti pokrajina, je izvedlo gradbeno podjetje Barbetti iz Vidma in je stalo okoli 100 milijonov lir. Sedaj bodo ob cesti namestili še železne ograje.

V kratkem bodo dokončali z asfaltiranjem tudi drugih občinskih cest, med temi cesta Most Rob čez Rezijo-Stolbica ter cesta v Osojane in Sv. Jurij.

Dobre ceste bodo seveda pripomogle, da se bo še bolj utrdil turizem, ki je že tako na precej visoki stopnji. V dolino Rezije zahajajo predvsem turisti iz Vidma in Trsta, saj je Rezija tem mestom najbližja turistična točka dežele Furlanija-Juljska Benečija.

Pismo konumskemu odboru v Tipani

ZA IZVEDBO NAJNUJNEJŠIH DEL

Občina Tipana je brez dvoma ena tistih občin Furlanske Slovenije, kjer se je najmanj skrbelo za izvedbo javnih del in za splošno izboljšanje življenjskih pogojev. Šele letos so asfaltirali ceste, ki vodi po Krnahtski dolini v Tipano, ostale ceste so pa tudi v obupnem stanju. Pa ne samo ceste, še dosti drugih reči bi bilo treba urediti. Zato so nekateri občinski svetovalci predložili županu vlogo o najnujnejših delih ki bi jih bilo potrebno takoj izvesti. Tu spodaj prinašamo v celoti vlogo, ki je bila odposlana dne 20. septembra.

Podpisani občinski svetovalci si vljudno dovoljujejo predložiti temu občinskemu odboru naslednje probleme, ki naj jih ta prouči, v kolikor so brez drugega javne koristi in kot taki potrebni nagle rešitve:

1. Razširitev avtobusne službe (proga Platišče - Videm) v obeh smereh na kraj Brezje (Montemaggiore) in ga tako iztrgati iz njegove osamljenosti, ki mu povzroča znatno gospodarsko škodo;

2. Razširitev avtobusne službe (proga Viskorša - Videm) v obeh smereh na kraj Krnahta (Cornappo), ki je prav tako izoliran.

3. Ustanovitev poštne urada v krajih Viskorša (Monteaperta) in Prosnid (Prossenico), zakar so že bili storjeni ustrezni koraki, a je zadeva zatem iz neznanih razlogov zastala;

4. Izgraditev brvi čez hudournik Krnahto v kraju Debeleži (Debellis), s čimer naj bi se poljedelcem omogočilo, da bi za dosego svojih polj in pašnikov na nasprotnem bregu hudournika ne bili več primorani opravljati tako dolge poti;

5. Izgraditev greznične napeljavne v kraju Platišče (Platišchis);

6. Ureditev in istočasno razširitev ceste Tipana (središče) — Pozore (Borgo di Sopra) — Par Križu (križišče pokrajinske ceste proti Platišču), tako da bi ta postala uporabna za redni avtobusni promet tudi v tej smeri;

7. Izgraditev in asfaltiranje trga pred župno cerkvijo v Tipani, tako da bi se trg sam po-

lepšal in postal bolj pristopen in bi deloma mogel, v predvidevanju turističnega razvoja, odlično služiti tudi za parkiranje motornih vozil;

8. Obnovev starega «Mostu čez Nadižo» (Ponte sul Natissone) med Platiščem in Breginjom, da bi se čez obmejni blok, ki se nahaja na mostu samem, v obeh smereh omogočil prehod tudi motornim vozilom; obnovev mostu bo v dobri meri tudi v prid turističnega razvoja in trgovinske izmenjave, posebno če bo poskrbljeno za ustanovitev avtobusne proge med kobariškim okolišem in tipansko občino, ki je predvsem potrebna, da se razvije tako v turističnem kot trgovinskem pogledu, če hoče odpraviti svoje težke gospodarske pogoje;

9. Izgraditev kakih dveh kilometrov dolge ceste na odseku Most na Nadiži-Prosnid, kar je bolj kot kdajkoli nujno in potrebno; to bo nedvomno tudi prispevalo k vzpostavitvi tiste doslej neobstoječe povezave med Prosnidom, ki je najbolj poabljen in spričo tega tudi najbolj reven kraj, in Platiščem po eni, kot tudi med obema omenjenima krajema ter kobariškim okolišem, in še posebno med krajem Breginj, Logje, Sedlo, Stanovišče, Borjana, Potoki, Kreda in Robič, ki gravitirajo proti isti dolini, po drugi strani;

10. Storitvi potrebne korake, da se vtipanski občini ustanovisrednja šola in tako omogoči kar najbolj cenen pouk ter odpravi nujnost obiskovanja oddaljenih šol;

11. Ustanovitev strokovne šole, da se mladini omogoči pridobitev ustrezne poklicne kvalifikacije.

Tipana, 20. septembra 1964.

DEVET MILIJONOV ZA VISKORŠKO CESTO

Na svojem zadnjem zasedanju je komunski svet sklenil, da bo dal v apalt sistemacijo in asfaltiranje ceste, ki vodi skozi vas, potom privatne licitacije. Na dražbo so povabili več gradbenih podjetij iz pokrajine. Stroški za ta dela bodo znašali približno 9 milijonov lir.

Svet je še sklenil, da bodo dali urediti tudi šolo v Brezjah.

Njiva v dolini Rezije, v ozadju se vidi Muško pogorje, ki loči Rezijansko in Tersko dolino. Ta prijazna vasica je posebno privlačna za turiste

TAVORJANA

SMRTNA NESREČA V EMIGRACIJI

Pretekli teden je prišlo na komun sporočilo iz Pariza, da se je tam smrtno ponesrečil pri delu 34 letni Tarcisio Sabbadini. Ta žalostna novica je zelo pretresla vso okolico, posebno pa one, katerih svojci si morajo iskati kruh po svetu.

Pa še ena druga huda nesreča se je pripetila v Preštintu. Po nesreči je nek fant hudo obtežen s pištolo 16 letnega Appia Benattija. Hudo ranjenega so prepeljali v čedadsko bolnico.

V starosti 90 let je umrl tudi Domenico Secchiutti. Rajnki je bil zelo poznan po vsej okolici, ker se je dosti let udeleževal v javnem življenju. Bil je občinski svetovalec, prefekturni komisar, spravni sodnik in član raznih občinskih komisij. Bil je tudi najstarejši preživeli borec iz Aduie. Za znanjem počitku ga je spremljala velika množica ljudi, med njimi tudi oblasti iz Tavorjane in Čedada s sen. Pelizzom na čelu.

CESTA TAVORJANA-KANALUT

Ministrstvo za javna dela je dočelo tavorjanskemu komunu 4 milijone lir za asfaltiranje ceste, ki vodi iz Tavorjane v gorsko vas kanalut. Z deli bodo pričeli v kratkem.

GORJANI

ODBOR ZA OBNOVO CERKVICE NA KVARNAMU

Ustanovili so poseben odbor, v katerem so tudi nekateri možje iz nasega komunja, ki bo imel nalogo, da zbere potrebna sredstva za obnovo cerkvice na Kvarnamu (1372 m), ki je bila močno poškodovana od neurja in je v nevarnosti, da se podre. Predsednik tega odbora je prof. don Francesco Placereani.

FOJDA

NOV PRAPOR OBCE

Prejšnji teden je dobila naša občina nov prapor, ker so starega prav pred dvajsetimi leti uničili nacisisti, ko so zažgali vas. Novi prapor je dvobarven: rumen in svetlomodri, na sredi pa nosi scit, na katerem je uvezen lev z dvignjenimi šapami, s katerimi drži valovito kačo, okoli pa so lipove in oljčne vejice. Točne podatke, kakšen je bil stari prapor, so dobili na heraldskem inštitutu v Genovi.

ČEDAD

FOLKLORNA SKUPINA «TONE ČUFAR» IZ JESENIC V ČEDADU

Preteklo nedeljo je obiskala Čedad in nastopila v občinskem gledališču A. Ristori znana folklorna skupina «Tone Čufar» iz Jesenic. Dvorana je bila polna ljudi, saj so Čedadčani in ljudje Nadiške doline, katerih je bilo tudi precej, zelo navezani na slovensko glasbo in plese. Udeležba pa bi bila še večja, a so se prav ta dan in ob isti uri vršile proslave v spomin 20 letnice požiga sosednih vasi Fojde, Ahtna in Nem in se tako ljudje niso mogli odpraviti dvem prireditvam hkrati. Plesalci, kakor tudi pevci, so že

NENADNA SMRT

Vse je globoko prizadela vest, da je nenadoma umrl 72 letni Angel Trinko iz Čampeja. Mož se je peljal s kolesom po cesti iz Tavorjane proti domu in tam mu je prišlo nenadoma slabo. Ko se je ustavil, je padel na tla in umrl. Ljudje so kmalu zagledali kolo in začeli iskati nesrečnega moža, ki je ležal negiben v jarku. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da je umrl zaradi srčnega infarkta. Rajnki je bil po vsej okolici poznan kot delaven in pošten mož. Dosti let je delal tudi kot rudar v belgijskih rudnikih.

SV. LENART ZNAMENITE FREŠKE V CERKVI SV. ANTONA V GOR. MJERSI

Ob priliki, ko so prenavljali v Gorenji Mjersi nostranjost cerkvice sv. Antona, so odkrili zelo stare freske, ki imajo veliko umetniško vrednost. Ko so drgnili omet, so zagledali tri freske, ki predstavljajo svetnike in nosijo splošaj letnice 1493, 1511 in 1613 ter podpise dveh slikarjev v latinščini. Cerkvica, ki je iz XIV. stoletja, stoji na griču med Gorenjo Mjerso in Osnjem.

Dežela potrebuje denarja

Na zadnjem zasedanju deželne skupščine je predsednik dr. de Rinaldini izrekel predsedniku republike Antoniju Segnuju vsočudo, da bi popolnoma ozdravil, komunistični svetovalec pa po novno izrekel sozaje glede smrti voditelja KPI Ramira Tognattija.

Nato se je senator Rinaldini pridrži vosem let za ozdravitev predsednika republike in počasi spomin Tognattija, ker orisal njegovo življenje in delo. Njegovim besedam se je nato pridrži predsednik odbora dr. Berzanti, komemoracija pa je zaključil dr. de Rinaldini.

Sezula je izjava predsednika Rinaldini, ki je najprej pojasnil zakaj ni odbor pripravil proračuna za razdobje 20. maj - 31. december 1964. To se je zgodilo, ker ni odbor, svoji volji navkljub, v tehnično-juridičnih pogojih, ki bi mu omogočile uresničiti svojo namero. Za prapravo proračuna je prvi pogoj dolžnost datuma začetka finančnega delovanja. Od tega datuma dalje bi morali nakazati v prid dežele dohodke, ki jih dohaja člen 49 statuta. Določitev tega datuma in določitev prvega finančnega razdobja udelež, določitev načina, po katerem bo država nakazovala del svojih dohodkov deželi ter določitev bremen, ki jih bo morala nositi dežela; vse to mora biti predmet norm o uresničenju statuta. Dokler ne bodo izdane te norme, ne more dežela pripraviti proračuna. Ministrski uradi celo vztrajajo na tezi, da katero pa se deželni odbor ne strinja, da se mora prvo finančno razdobje dežele začeti šele s 1. januarjem 1965. Če bi to načelo obveljalo, bi imelo to resno upravne in finančne posledice.

Zato se deželna uprava trudi, da bi država sprejela načelo, da se začne finančno razdobje od dneva ustanovitve deželnih organov in od tega dneva mora tudi država nakazati deželi del dohodkov, ki ji pritečejo. Predsednik deželne ga odbora je dodal, da je zakladno ministrstvo anticipiralo 100 milijonov lir v avah obrokih po 50 milijonov lir, ki jih je po tržaški finančni intendanci izplačalo predsedniku deželne odbora. Kot vidimo, dežela ne more še delovati kot bi morala, in da bi izšla iz tega transitornega položaja je potrebna, da vlada čimprej izda norme o uresničenju finančnih določb statuta. Vso steno proučuje paritetna kom sija in sedaj se pričakuje, da bodo izdali ustrezni zakonski odlok, tako da bo lahko odbor čimprej pripravil proračun in ga predložil svetu za odobritev.

Po svetu

V POREČU (PARENZO) je bila plenarna seja izvršnega odbora italijanske zveze za Istro in Reko. Udeležili so se je predstavniki vseh italijanskih kulturnih krožkov. Zasedanje je bilo pomembno zaradi vrste vprašanj, ki so jih obravnavali. Predvsem so sprejeli načrt dela za sezono 1964-65. Posebno pozornost so posvetili mreži italijanskih šol, strokovnemu izpopolnjevanju učiteljskega italijanske narodnosti, izdaji učbenikov ter razširitvi dejavnosti italijanskih kulturnih krožkov.

V BENETKAH SO NAGRADILI na mednarodnem natečaju za ureditev zahodnega dela Benetk z denarno nagrado v znesku 2 milijona 800.000 lir ljubljanske arhitekta Vido Ravnikar, Majdo Pregar in Vido Ravnikar mlajšo. Natečaj je razpisala beneška občina za ureditev otoka «Ironchetto».

GRSKI ZUNANJI MINISTER Kostopulos je bil prejšnji teden na uradnem obisku v Sofiji. To je prvi obisk po zaanji vojni grškega zunanjega ministra v Bolgarijo.

Za NOVEGA PREDSEDNIKA ministrskega sveta Nemške demokratične republike je bil v četrtek izvoljen Willi Stoph, ki je prišel na ta položaj namesto preminulega Otta Grotewohla.

V TURČIJI so uradno ustanovili novo stranko, ki se imenuje socialno demokratska stranka.

PREDSTAVNIKI 57 AFRISKIH in azijskih držav so poslali generalnemu sekretarju OZN U Tantu spomenico, v kateri ga opozarjajo na ravnanje newyorških rasistov s člani misij teh držav. Če bodo ti diplomati še naprej izpostavljeni rasističnim izpadom, potem bodo sprožili zahtevanje na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN.

V DUESSELDORFU se bo začela 12. oktobra obravnava proti zločincem, ki so zagrešili množična hudodelstva med vojno v taborišču Treblinka. V taborišču Treblinka, ki so ga postavili leta 1942, so v polrugem letu pomorili okoli 700.000 ljudi.

PAPEŽ PAVEL VI. je poslal katoški škofiji Banja Luke, ki jo upravlja škof monsignor Pihler, dva milijona dinarjev za kritje stroškov za obnovo pravoslavne cerkve, ki so jo v tem mestu med drugo svetovno vojno porušili fašisti Anteja Pavličića, ki so ubili tudi ondoinega škofa pravoslavne cerkve Platona.

NOVICE ZA EMIGRANTE

V BELGIJI VEDNO MANJ ITALIJANSKE DELAVNE SILE

Po poročilu socialne komisije evropskega parlamenta o belgijski premo- govni industriji so od januarja 1958 pa do danes zaprti 63 rudnikov. Kon- cem meseca decembra je bilo zaradi zaprtja rudnikov prizadetih 33.660 ru- darjev in od teh je bilo več kot po- lovico tujcev. Računajo, da je okoli 10% odpuščenih delavcev našlo zapo- suitev v rudnikih drugih držav.

Danes dela v belgijskih rudnikih okoli 19.000 Italijanov, leta 1956, pred grozno rudniško nesrečo v Marcinelle, pa jih je delalo skoraj 50.000. Zaradi pomanjkanja italijanske delavne sile se lastniki belgijskih rudnikov obra- čajo sedaj na najrazličnejše države. Tako dela v Belgiji okoli 4.000 Grkov, 3.000 Turkov, 2.000 Afrikancev, 3.500 Špancev, v kratkem pa bodo najeti delavno silo tudi iz Japonske.

Belgija se na vse načine trudi, da bi se povečal dotok tuje delavne sile, a vse to ne pomaga dosti, pomanjka- nje te je vedno večje, posebno v tek- stilni industriji, tovarnah usnja, pa- pirja in pri gradbeništvu.

Jasno je, da ima vse to za posledico povišanje plač, ki so dosegle v neka- terih sektorjih do 12% noviška. V vseh sektorjih so se tudi povišale socialne dajatve in tako se cena delu seveda neverjetno dviga.

Inštitut za Italijane v inozemstvu

V Rimu so odprli državni inštitut za Italijane v inozemstvu, ki bo ščitil interese italijanske skupnosti v svetu.

Ta ustanova, ki je edina v Italiji, bo skrbel za prvo vrsto za emigrante. Re- ševala bo zadeve dediščin, davkov, po- rok, poveritev, pokojnin, vojne škode itd., za kar potrebujejo sedaj emigran- ti ogromno časa.

Ustanova bo skrbel tudi za boljše tehnično pomoč italijanskim gospo- darstvenikom v tujini, ki so obdržali delavne odnose z domovino; od posve- tovanja za vzpostavitev industrijskega obrata v Italijo do vloge kapitalov, od skanjanja trgov do oglaševalne kampa- nje in iskanja italijanskih proizvodov za inozemstvo.

Ustanova bo potom posebnega ura- da sprejemala dokumentacije, predlo- ge in splošna vprašanja, ki jih bodo pregledali potem parlamentarci in se- veda tudi rešili.

Delavci za Švico

Švica išče sledeče delavce:

10 SPECIALIZIRANIH DELAVCEV pri strojih za barvanje blaga. Osnov- na plača je 3,40 šv. fr. na uro; 45 ur dela na teden; plačane počitnice: 20 teden na leto; družinske doklade: 20 švicarskih frankov za vsakega otroka izpod 15 let; hrana in stanovanje: v breme delavca, 50 šv. fr. za stanova- nje in 4,60 za hrano.

5 DELAVK ZA TOVARNO PLETE- NIN. Plača: 2 šv. fr. na uro in po učinku; delavni čas: 45 ur tedensko; plačane počitnice: 2 tedna na leto; hrana in stanovanje v breme delavke; 1 šv. fr. za stanovanje in 6 frankov na dan za hrano.

10 ŠIVILIJ ZA ŠIVANJE OBLACIL. Minimalna plača: 2,19 šv. fr. na uro; delavni čas: 46 ur tedensko; plačane počitnice: 6 dni v prvem letu službe, od drugega leta dalje pa 12 dni. Dru- žinske doklade: 15 šv. fr. za vsakega otroka izpod 16 let; hrana in stanova- nje: v breme delavke; za stanovanje se predvideva 30 švicarskih frankov mesečno za hrano pa 6 švicarskih frankov dnevno.

30 DELAVK ZA TOVARNO CELO- FANA in lepljivega traka. Minimalna plača 1,95 šv. fr. na uro; plačane počitnice: 2 tedna v letu; hrana in sta- novanje v breme delavke; predvideva se dnevno 5,25 šv. fr.

15 DELAVK ZA TOVARNO SUKNA. Minimalna plača: 2,10 šv. fr. na uro; delavni čas: 45 ur tedensko; plačane počitnice: prvo leto en dan v mesecu.

Vsi zainteresirani naj se obrnejo za informacije na pokrajinski urad za

delo, oddelek za emigracijo (Ufficio Provinciale del Lavoro - Sezione Emi- grazione).

Denarne pošiljke iz inozemstva naraščajo

Denarne pošiljke italijanskih emigrantov v inozemstvu so to zadnje leto izredno narastle. V prvem semestru 1964 so poslali kar 148 milijard napram istemu času leta 1963, ko so poslali 142 milijard in 128 milijard leta 1962.

Tudi v drugih valutnih dohod- kih so zabeležili v prvem seme- stru 1964 velik prirastek: 220 mi- lijard 30. junija 1964 proti 185 milijard v istem času leta 1963 in 145 milijard leta 1962.

V LIVKU NA TOLMINSKEM

Slavnostno odkritje spomenika padlim

Dne 20. septembra so na Livku, obmejni gorski vasici med Ku- kom in Matajurjem, odkrili spo- menik 19 padlim borcem iz NOB, ki so dali svoja življenja za svo- bodo. Prireditve so se udeležili poleg domačinov tudi nešteti na- ši ljudje iz Furlanske Slovenije, iz Vidma, Čedad, Gorice in Trsta.

Spomenik je postavila krajev- na organizacija Zveze borcev Li- vek. V njenem imenu je sveča- nost odprl prvoborec v tem kra- ju Anton Šturm, ki je med dru- gim poudaril, naj bi se delavni ljudje, zlasti mladina, zbirali o- koli teh spomenikov, ne samo ob njihovih odkritjih, pač pa vsako leto, vse do takrat, dokler bo ob- stojala nevarnost vojne. Za tem so počastili spomin padlih bor- cev in žrtev fašističnega nasilja z enominutnim molkom.

V imenu Zveze borcev je go- voril tudi Janko Drešček, ki se je zahvalil vsem, ki so omogočili postavitev spomenika.

Sledil je kulturni program z na- stopom pevskega zbora društva «Simon Gregorčič» iz Kobarida, predvajanjem filmov ter sodelo- vanje učencev osnovne šole iz Livka.

Livek je bil med vojno znano partizansko središče, odkoder so

napadali okupatorske posadke v bližnji Furlaniji in Zgornjem Po- sočju.

SKUPNA PRIZADEVANJA ZA RAZVOJ TURIZMA NA TROMEJI

Pred kratkim so se sestali v Troju predstavniki občin in tu- risčnih organizacij Trbiža, Tol- mina, Jesenic, Radovljice in Be- ljaka, da so razpravljali o mož- nostih skupnega pospeševanja turizma na tromeji med Kanal- sko dolino, Gorenjsko v Jugosla- viji in Koroško v Avstriji. V raz- govorih, ki so potekali v medse- bodnem razumevanju, so pred- stavniki teh občin in turističnih ustanov sklenili, da bodo izdali skupni turistični prospekt v treh jezikih: v slovenskem, italijan- skem in nemškem. Besedilo in fotografsko gradivo bo pripravi- la mešana komisija vseh petih občin.

Prospekt bo namenjen pred- vsem pospeševanju zimskega tu- rizma. Med zimsko turistično se- zono bodo od 1. oktobra pa do 15. aprila izdajali vstopne vize za Jugoslavijo kar na meji in bodo veljavne mesec dni.

na tla, se mu je spolznilo in telebnil je na hrbet kakor klada. Velikanski krohot se je vzdignil med vso otro- čadjo. Eni so od smeha odskakovali, drugi se zvijali, drugi zopet so se z dlanmi tolkli ob kolena. Niti Mihec se ni mogel vzdržati in se je glasno zasmel. Karl se je osramočen in blaten vzdignil, krajti trata je bila nekam vlažnata od nedavnega dežja.

«Kaj se boš smejala, strašilo, mrha, blede smrt!» se je jezno zagnal proti njemu, ko ga je zaslišal.

«Saj se vsi smejejo», je mirno odgovoril Mihec.

«Naj se! Ti se pa ne boš, če nočeš, da ti zmečkam kosti».

Mihec se je vzdržal in umolknil.

«Beži preč! Za očetom pojdi. Bog ve, kod se valja!»

«Pusti mojega očeta, saj ti ni nič storil!»

«Vsak dan se pijani in vas tepe doma».

«Ni res!»

«Tepe vas in prav ima».

«Ni res».

«Kaj boš branil, pijanca! Res je, res», je nadalje- val Karl, vidno zadovoljen, da je obrnil pozornost v drugo smer in da se niso več smejali. «V nedeljo sem ga videl, ko se je veljal po tleh, ker ni mogel stati na nogah».

«Ni res; lažeš!»

«Ne lažem, ne; videl sem ga. Pijanec je, pijanec.

In tudi ti boš tak, če ne umreš prej».

«Pa ni res, lažnik!» je Mihec oporekal.

«Pa je».

«Pa ni, grdina!»

«Pa je».

«Pa ti, kaj si? Pa tvoj oče, kaj je?»

«Kaj je moj oče? No, povej! Kaj je?»

«Vsi vedo».

Naj volijo tudi emigranti

Vemo, da nešteti emigranti, ki so raztreseni po najrazličnej- ših evropskih državah, niso še prejeli od komun, kjer imajo svojo rezidenco, poziva, da se udeležijo upravnih volitev, ki se bodo vršile dne 22. novembra t. l. Naj poudarimo, da imajo vsi emigranti pravico priti domov na volitve in da imajo za to tudi posebne olajšave in zato naj se takoj informirajo, če so vpisani v volilne sezname lastnega komun, oziroma da zapro- sijo za vpis, če so bili izbrisani ali izpuščeni. Tu spodaj prina- šamo vzorec pisem, ki naj jih emigranti pošljejo domačim ko- munskim oblastem:

Raccomandata

con R. R.

Al Sig. SINDACO DEL COMUNE

di

Al fine di assicurarmi sula mia posizione elettorale, La pre- go vivamente di volermi confermare, con cortese urgenza:

a) se il sottoscritto è tutt'ora iscritto nelle liste elettorali di codesto comune;

b) che nei confronti del sottoscritto non è in corso alcuna proposta di cancellazione dalle liste.

In caso contrario, La prego di voler sollecitamente inoltrare l'unità domanda alla competente Commissione elettorale man- damentale, dandomene cortese cenno di risposta.

Distintamente ringrazio ed ossequio.

(datum)

(podpis - firma)

(naslov - indirizzo)

Allegato: n. 1

Alla Commissione Elettorale Mandamentale

di

Oggetto: domanda d'iscrizione nelle liste elettorali del Comune di

Il sottoscritto (ime in priimek — nome e cognome) nato a il

e residente a (1) e fornito del titolo

di professione e studio di

emigrato all'estero in data dal Comune di

essendo ancora in possesso della cittadinanza italiana e degli al- tri requisiti di legge, domanda, ai sensi degli articoli 11 e 23 (1° comma, n. 3) della legge 7 ottobre 1947, n. 1058, di essere iscrit- to nelle liste elettorali del Comune di (2)

(3)

(1) Navesti državo in točen naslov bivališča.

Indicare lo Stato di residenza e l'esatto indirizzo.

(2) Navesti komun kjer je bil vpisan v času odhoda v inozemstvo, ali ko- mun, kjer se je rodil.

Indicare il Comune nelle cui liste il richiedente risultava iscritto al- l'atto della partenza, ovvero il Comune di nascita.

(3) Podpis prosilca.

Firma del richiedente.

Regionalna komisija za hribovsko gospodarstvo

Na zadnjem zasedanju je deželni svet izvolil komisijo, ki se bo ukva- rjala s problemi kmetijstva, gozdar- stva in hribovskega gospodarstva.

V tej komisiji so: Predsednik: Mi- chelangelo Kiozzi, podpredsednika: Mario Virgouni in Antonio Moschioni, tajnik: Luigi De Biasio, svetovalci: Giobatta Angeli, Rinaldo Bertoli, Ma- rio Belloi, Rino Bianchini, Vittorio Boschi, Albino Cogo, Tranquillo De Caneva, Emilio Del Gobbo, Cesare Devetaj, Josip Jarc in Alfeo Mizzau.

Članovi komisije, ki bo imela važno vlogo, čestitamo in želimo plod- no delovanje v korist kmetijstva in za napredek kmetijskega gospodar- stva v Furlanski Sloveniji.

SV. PETER

Videmska prefektura je dala ob- čini 1.500.000 lir posebnega

kontributa iz fonda za obmejne kraje. S tem denarjem bodo ku- pili nekaj opreme za učiteljske v Špetru in za otroški vrtec v Azli.

AZLA. V bolnico so morali pe- ljati Ivana Meniča, ker se je pri padcu močno uraril v brado. Zdraviti se bo moral dva tedna.

SOVODNJE

POSTNI URAD V NOVIH PROSTORI

V kratkem bo dokončana zgrad- ba, kjer bo imel komun svoj se- dež. Tu je prostora tudi za po- štni urad, ki se je te dni že tja preselil. Lokali so urejeni zelo moderno.

Ivan Trinko:

Povojna črtica

In tako je bil zaenkrat konec hudobij. Igrali in šu- meli so naprej. Nekateri so začeli skakati preko nekega čoka, ki je lezal na tleh. Tudi Karl se je udeležil zabave. Pomeknili so se iz trdih tal na bližnjo trato, da bo bolj mehko. Dobili so dve rogljasti palici, jih vtekli narazen v zemljo in primerno visoko počez položili dol- go šibo, da bi lepše skakali. Ker ni bilo visoko, jim je slo lahko, zato pa so kmalu šibo zvišali. Slo je že teže, da je marsikateri zadel z nogami ob nji in jo podrl. Pa so zopet nastavili in zopet tekmovali. Naj spretnejši je bil Pepičev brat, ki je skakal kot veriverica. Karl se je že penil; hotel ga je premagati, pa ni slo. Nazadnje sta tekmovala samo ona dva. Igra je postala zanimiva in vzbudila občo pozornost. Vsi ostali so gledali, vzpod- bujali, dražili in se smejali. Pristopila sta tudi Mihec in Pepič. Karl se je hudo gnal in se jezil. Njemu na ro- vaš je šla marsikatera opazka.

«Nič ne bo! Preneroden si».

«Halo, vzdigni krake, da bo!».

«Noge podreži, da ne zadeneš. Predolge imaš».

«Kaj boš skakal, krontelj nerodni! Vidiš, da nič ne opraviš!».

S takimi in enakimi vzkliki so ga izzivali in podži- gali vsakokrat, kadar mu je izpodletelo. On pa je rdeč kot rak pihal same jeze in zavisti. Naposled se je silno vprl in zanesel in posrečilo se mu je, toda ko je priletel

«Kaj je?»

«Vsi vedo. Tat je».

«Ti si tat, škratelj nesramni! Svojega očeta brani, če moreš! Druge pusti v miru».

Mihec se je začel vznemirjati in rdeti v lice. Hudo ga je bolelo sramotenje očeta; zadiralo se je v krva- večo rano; saj je bilo žalibog res, da je bil oče pijanec. Ubogi oče! Saj je bil tak iz nesreče!

«Pijanec, pijanec! Po tleh se valja. Vsi vedo, vsi znajo, vsi so ga videli».

Mihec se je stresel od jeze. Strašno mu je vrelo in kipelo v prsih, kajti očeta je vendar silno ljubil.

«Še enkrat ponovi, če si upaš!» je zahropel in kr- čevito stisnil medle pesti.

«Pijanec sin! Pijanec!» je hudobno in izzivajoče kričal sprijeni fantek.

Vsi naokoli so molčali. Pepič je slekel za rokav prijateljev, a ta je bil že slep in gluhi. Prebledel je in bliskoma kakor razjarjeni ris planil proti nasprotniku ter ga začel pestiti in suvati z nogami, kamor je prišlo. A Karl ga z močnim sunkom v prsi, vrže na tla, ga zgrabi za grlo in začne daviti. Priskočil je Pepič in še več drugih se je vrglo na Karla, da rešijo ubogega otro- ka. Ta se je pobral ves blaten in zmečkan in krenil jokaje domov, v tem ko so drugi pošteno klestili Karla za njegovo hudobijo.

Nevzdržljiv, krčevit Mihčev jok je privabil mater na hišni prag, ko se je približal.

«Mihec, Mihec!» je vzkliknila, «usmiljeni Jezus! Kaj ti je? Kakšen si? Kdo te je?» in ga je potegnila v hišo.

«Dolgo se ni mogel potolažiti in povedati, kaj se je zgodilo. Naposled je v pretrganih stavkih povedal vse».

VERSO LE ELEZIONI AMMINISTRATIVE

SI VOTA IL 22 NOVEMBRE

Ciascuno deve compiere il proprio dovere - Nella Slavia Friulana, eccetto Torreano, si rinnoveranno tutti i Consigli Comunali Per la prima volta a Tarvisio e Pontebba si vota con il sistema proporzionale - Il ritorno di molti emigranti sparsi nel mondo

Eccoci di nuovo all'antivigilia di quella che suole definirsi «battaglia elettorale». Questa volta si tratta di rinnovare nell'intera penisola, e quindi anche da noi, quasi tutte le Amministrazioni Comunali e Provinciali: in tutto 6800.

Si tratta dunque di ritornare a deporre una scheda nell'urna, ed anche stavolta il voto può più o meno contare a seconda che l'elettore avrà fatto la sua scelta.

Il Governo, infatti, per evitare forse una prova di forza con il Paese non certo vantaggiosa in questo momento, dopo alquanto esitazioni ed incertezze, ha appunto deciso di far svolgere le elezioni amministrative alla scadenza prevista fissandone la data al 22 novembre di quest'anno.

Pertanto sarà questa la prima consultazione nazionale dopo le elezioni politiche del 28 aprile dello scorso anno. Naturalmente anche queste consultazioni sono molto attese anche perché cadono in un momento non certo favorevole per tutta l'economia italiana.

Oltreché per le popolazioni locali, la nuova consultazione elettorale viene ad assumere una notevole importanza anche per i nostri emigranti, che per la circostanza ci auguriamo rientrino

cia della maggioranza del Consiglio Comunale, hanno continuato, e continuano, a rimanere imperturbati attaccati al cadreggino comunale.

Circa la Giunta Comunale di Taipana si può ben dire che essa si è trascinata avanti assai di malavoglia, quasi, si potrebbe dire, con noncuranza e con una certa anarchia dovuta soprattutto a ragioni di sapore personalistico, ragioni che non potevano non causare intralcio al regolare andamento dell'Amministrazione Comunale con tutti i danni, naturalmente, che ne sono derivati all'intera popolazione; e tutti ricordano benissimo, per dare un esempio, come il vicesindaco si sia accanito oltre misura nei confronti del primo cittadino, appartenente al suo stesso Partito, per soffiarli la carica. Qualcosa naturalmente è stato fatto, ma se qualcosa è stato fatto nel Comune di Taipana di pubblica utilità, il merito va quasi interamente a Enti e privati cittadini.

In quanto al Comune di Stregna si manifesta ovunque una grande volontà di riuscire, con le prossime votazioni, a far cambiare nel Comune molte cose a cominciare, si dice, dallo stesso Sindaco che la popolazione molto volentieri sembra desiderare, e non sappiamo veramente il perché, venga sostituito nell'alta carica.

Non si vota invece a Torreano perché colà il rinnovo dell'Amministrazione Comunale è avvenuto due anni or sono in seguito alle dimissioni della maggior parte dei Consiglieri.

Nel Comune di Tarvisio, invece, già fin d'ora si fanno previsioni, quasi certe, sul risultato. Si spera, in fondo, di trarre dalle urne un complesso di amministratori del tutto differenti da quelli che ancor oggi, e che sono capeggiati dal Sindaco Lindaver, commerciante di stoffe, si trovano in carica e che sono democristiani ma di corrente piuttosto conservatrice, sul tipo dell'ex primo ministro Pella, ex vice podestà di Biella, nonché di elementi liberaloidi e missini. E fra cotanta compagnia, un solo democratico che è di fede socialista.

E noi, alla popolazione di Tarvisio, glielo auguriamo di cuore questo risultato anche e soprattutto perché, con un'amministrazione veramente democratica, pure la minoranza linguistica slovena, alla quale non è stato finora riconosciuto alcun diritto né attuata alcuna misura di tutela, potrà finalmente cominciare a muoversi e respirare con una certa libertà.

E ci auguriamo che così accada anche in molti altri Comuni, a vantaggio del progresso e per il bene comune.

AGLI EMIGRANTI

Provvedete in tempo a farvi rilasciare i permessi per recarvi a votare e ottenere dal vostro Comune il certificato elettorale.

In terza pagina istruzioni e fac-simile della lettera da inviare al Comune di residenza per ricevere il certificato elettorale.

in grande numero ai loro paesi allo scopo di inviare ai rispettivi Comuni elementi i quali provvedano in ogni modo a far sì che in loco si creino, con l'aiuto di enti locali, provinciali e regionali, fonti sufficienti di lavoro ponendo in tal modo fine alla durissima via crucis all'estero delle nostre genti.

Tra i Comuni più desiderosi di votare è certamente quello di Resia in quanto da parecchio ivi è stato designato un Commissario prefettizio, e ciò perché la maggioranza dei Consiglieri, Sindaco compreso, a suo tempo rassegnò le dimissioni, provocate, più che tutto, da difficoltà d'ordine finanziario.

Ma l'attesa delle consultazioni è particolarmente sentita e generale anche tra la popolazione del Comune di Taipana dove il Sindaco e la Giunta, pur avendo da parecchio perduto la fidu-

Alla Regione occorrono soldi

Durante la seduta tenuta di recente dall'Assemblea Regionale, il Presidente Rinaldini, a nome delle popolazioni del Friuli-Venezia Giulia, ha rinnovato l'augurio di un completo ristabilimento del Presidente della Repubblica; ed al Gruppo Consiliare comunista le condoglianze per la morte dell'on.le Palmiro Togliatti la cui opera e la cui figura sono state poi rievocate dal senatore Giacomo Pellegrini.

Quindi, in una sua dichiarazione, il Presidente della Giunta dott. Berzanti ha informato che le gravi limitazioni all'attività regionale sono dovute alla mancanza di disponibilità finanziaria.

Il dott. Berzanti, dopo avere ricordato di avere espresso a suo tempo l'intendimento della Giunta di predisporre al più presto un bilancio di previsione per il periodo dal 26 maggio (data della prima convocazione dell'Assemblea) al 31 dicembre di quest'anno si è sentito in dovere di chiarire i motivi per i quali la Giunta non si trova invece ancora nelle condizioni tecnico-giuridiche di dare attuazione, come vorrebbe, ai suoi buoni propositi.

Ha quindi detto che resta da chiarire con quali mezzi, modalità ed entro quali limiti l'Amministrazione può operare in attesa delle norme di attuazione in materia finanziaria, ed in proposito ha ricordato che un articolo dello Statuto afferma che le spese relative al primo impianto sono anticipate dallo Stato sulle quote dei proventi spettanti alla Regione e che in base a questa disposizione il ministero del tesoro ha finora anticipato, in due rate, la somma di cento milioni, versate al Presidente della Giunta.

Come si vede da questo stato di cose poco incoraggianti ne deriva la necessità di sollecitare al massimo l'emanazione delle norme di attuazione finanziaria per uscire da uno stato di transitorietà ed entrare in uno stato di stabilità con i fondi che lo Stato deve darsi premura di rimettere alla Regione.

Rimane molto da fare e da rifare nella vallata di San Leonardo

Innanzitutto completare la rete stradale, specie il tratto S. Leonardo - Castelmonte, quindi dare l'avvio a utili complessi industriali e favorire il turismo

Siamo ritornati da queste parti con la speranza di trovarci di fronte a cose nuove, a cose che dessero almeno l'impressione che il volto della vallata si fosse un po' cambiato, naturalmente in meglio. Invece non è stato così: nulla o quasi è mutato, e mancano i segni più elementari di una immediata ripresa economica e sociale, specie nelle borgate più fuori mano, che offrono l'impressione di essere terribilmente abbandonate.

Giunti a Castelmonte, anche lì abbiamo trovato tutto fermo. Sapevamo di grossi progetti in vista per rendere degna cornice al vecchio santuario, di frequente popolato da pellegrini anche di oltre confine e da località interne assai lontane, ma questi progetti sono rimasti purtroppo, come si suol dire, lettera morta. Tali progetti contemplavano anche l'allargamento del piazzale antistante il santuario (sono stati gettati soltanto sei colonnati in cemento intorno ai quali ora crescono erbe e arbusti) e la costruzione di un paio di comodi alberghi per dare conveniente ricetto alle masse dei religiosi che salgono a Castelmonte.

Un particolare ci ha colpito. Prima di immettere nel piazzale di Castelmonte, sulla destra, un grande tabellone pubblicitario con disegni dice: «Visitate le Valli del Natisone».

Non sappiamo se detto cartellone sia stato collocato lì per isbaglio. E sapete il perché? Perché per immettere nelle Valli del Natisone bisogna sottoporsi, sia a piedi e peggio ancora in vettura, ad un tormentato e pericoloso tragitto per una specie di strada, dalla configurazione pressoché preistorica che da Castelmonte conduce prima a Jajich e poi ad Altana e S. Leonardo. In realtà si tratta di una straducola veramente pietosa per il suo fondo irregolare e sensibilmente pietoso.

Ad un certo punto, tra Altana e S. Leonardo abbiamo rilevato i segni di una nuova strada. Qui infatti era stata in realtà tracciata e incominciata una nuova strada la quale, non si sa perché, dopo qualche mese dall'inizio è stata improvvisamente sospesa.

La borgata di Janich è una delle più infelici e dà proprio l'impressione di essere isolata completamente dal mondo. Ha una sola particolarità, e senza dubbio interessantissima. Difatti, da Jajich si gode il più meraviglioso e stupendo panorama della zona. Insomma un vero paradiso per gli occhi che possono spaziare agevolmente per l'intera vallata abbracciando il fondovalle, i centri abitati, il fiume Rijeka che taglia la Valle di San Leonardo e tutta la meravigliosa catena di colline, di colli e di monti che fan corona alla valle. E da Jajich sembrano trovarsi a pochi passi i giganti Matajur, Monte Nero e Kanin.

Non è certo questo, ci sembra, il miglior oggetto da visita per le Valli del Natisone. Lo sarebbe, invece, se questa veneranda e impervia strada fosse convenientemente allargata ed asfaltata. Ad ogni modo collegare questi centri, che danno l'impressione di vivere staccati, anzi fuori del mondo, specie d'inverno, e prima di tutto un dovere sociale e umano. Infatti se per la nuova asfaltata potessero funzionare a orari prefissi delle autocorriere, le genti di queste località non si sentirebbero più isolate e abbandonate.

Ad Altana lo strano suono delle campane della chiesa parrocchiale, sita a mezza costa ai margini di S. Leonardo, ci ha messi in curiosità. Ci siamo fermati. Ad un passante abbiamo chiesto la ragione di tale suono fuori la consuetudine. Il nostro interpellato, al quale si aggiunse presto sua moglie, ci disse con accorata parola che le campane suonavano in memoria di un emigrante di Scrutto, deceduto sul lavoro, a soli 35 anni, nel Canada. Il povero emigrante, che tutta la popolazione del Comune ha compianto, si chiamava Ivo Zannini (Horjup).

Ci siamo poi portati nella chiesa di S. Leonardo dove il sacrestano ci confermò la feroce notizia. Giacché eravamo lì, abbiamo approfittato per fare una visita all'interno della chiesa parrocchiale. Appena entrati, al disopra, l'organo con posto comodo per la scuola cantorum. Sul fondo l'altare maggiore, ed ai lati, due per parte quattro altari di cui due pregevolissimi in scultura lignea. Oltre a un piccolo ma leggiadro battistero, due grandi pile per l'acqua santa di cui una in marmo e una in pietra: quest'ultima veramente di rilevante pregio artistico.

A TAIPANA IN VAL CORNAPPO

I consiglieri democratici illustrano alla Giunta i problemi da risolvere

Può servire da avvio anche ai nuovi eletti

Il giorno 20 settembre u.s. i Consiglieri Democratici di Taipana, aderenti al Movimento per la Rinascita della Slavia Friulana, continuando nella loro appassionata e benemerita opera di indagine, di informazione e — sulla traccia di una critica serena, reale e costruttiva — di sprone per porre gli amministratori comunali sul terreno concreto delle utili realizzazioni a vantaggio dell'intera popolazione, hanno inoltrato alla Giunta Comunale di Taipana quanto segue e che può valere anche per l'amministrazione che salirà in Comune con la consultazione del 22 novembre p.v.:

On. Giunta Comunale di Taipana, i sottoscritti Consiglieri Comunali si permettono sottoporre cortesemente a codesta On. Giunta Comunale, per la loro risoluzione, i seguenti problemi che ritengono senz'altro di pubblica utilità oltreché, per la loro natura, di rapida esecuzione:

1) Estensione del servizio automobilistico (autocorriera linea Platischis - Udine), sia nell'andata che nel ritorno, alla frazione di Montemaggiore ed in tal modo sollevarla dal suo isolamento che le cagiona un rilevante danno economico;

2) Estensione del servizio automobilistico (autocorriera linea Monteperta - Udine), nei due sensi, alla frazione di Cornappo parimenti isolata;

3) Istituzione dell'Ufficio Postale nelle frazioni di Monteperta e di Prosenico le cui pratiche erano già state iniziate e quindi, non si sono conosciuti i motivi, sospese;

4) Costruzione di una passerella sul torrente Cornappo nella frazione di Debellis per evitare agli agricoltori di compiere un lungo percorso per raggiungere i loro campi ed i loro prati nella parte opposta del torrente;

5) Costruzione di una fognatura nella frazione di Platischis;

6) Sistemazione e contemporaneo ampliamento della strada Taipana (centro) - Borgo di Sopra - Specca, in modo da rendere possibile il servizio regolare di autocorriera;

7) Livellamento ed asfaltatura, a Taipana, del piazzale antistante la Chiesa Parrocchiale per rendere più accessibile e dignitoso il piazzale stesso che potrebbe ottimamente servire anche, in parte, quale parcheggio di automezzi in previsione di uno sviluppo turistico;

8) Ricostruzione del vecchio ponte «Vittorio» sul Natisone, tra Platischis e Bergogna, per permettere, attraverso il valico di frontiera costituito dal ponte stesso, il passaggio nei due sensi, anche agli automezzi. La ricostruzione del ponte favorirà in misura notevole il movimento turistico e gli scambi commerciali, specie se si provvederà ad istituire una linea automobilistica, tra il Caporetano ed il Comune di Taipana che ha appunto bisogno di respiro commerciale e turistico per migliorare le sue precarie condizioni economiche;

9) Costruzione, più che mai ritenuta necessaria ed urgente, del tratto di strada, di circa due chilometri, Ponte sul Natisone - Prosenico. Tale costruzione contribuirebbe senz'altro a creare quel collegamento, che ora manca del tutto, tra Prosenico, che è la località meno raccordata ed in conseguenza la più disagiata, e Platischis da una parte e tra queste due località ed il Caporetano dall'altra, ed in specie con le località di Breginj, Logje, Sedlo e Borgiana che gravitano sulla medesima vallata.

10) Compire i passi necessari perché venga istituita nel Comune di Taipana la Scuola Media onde rendere possibile a tutti l'insegnamento con la minor spesa possibile e senza dover ricorrere a scuole lontane;

11) Creazione di una Scuola Professionale per fornire i giovani di una valida qualifica di mestiere.

SESTANEK FURLANSKIH IN SLOVENSkih FARMACISTOV V LJUBLJANI

V nedeljo 11. oktobra se bodo sestali v Ljubljani furlanski in slovenski farmacisti. Skupina furlanskih farmacistov bo med potjo obiskala tudi znani botanični vrt «Juliana» v Trenti, kjer rastejo številne zdravilne rastline. Odpotovali bodo iz Vidma preko Stupce, Kobarida, Bovca, skozi Vršič v Kranjsko goro, od tu pa na Bled in v Ljubljano.

Tudi to srečanje spada k seriji kulturnih stikov med Furlanijo in Slovenijo.

Nesreča ne počiva

V dvajsetih dneh bo ozdravil 62 letni Valentin Podreka iz Spretu, ki si je pri padcu zlomil levo roko. Zdraviti se bo moral kake tri tedne.

Dionisio Velesig iz Oblice pri Srednjah je s svojim motorjem tako nesrečno padel, da je dobil vse polno hudih ran po glavi in po prsnem košu. Če ne nastopijo komplikacije, bo ozdravil v treh tednih.

V bolnico so morali peljati tudi domačinka 35 letnega Gina Carniello, ker ga je nek lovec pomotoma ponoči ustrelil v glavo, misleč, da mu prihaja nasproti divji prašič. Njegovo stanje je zelo resno.

Zelo nesrečen je bil tudi 52 letni Feliciano Blasuttig iz Puoja pri Spretu. Padel je iz pijola na dvorišče in si polomil več reber.

Pierina Borgnolo, stara 52 let, doma iz Tavorjan, pa bo morala ostati v bolnici več kot en mesec, ker jo je brnčila krava in ji zlomila desno nogo.

V PRST SE JE UREZALA. Pri pomivanju kozarcev se je 48 letna Odilia Florjančič iz Prapotnege močno urezala v prst leve roke in se bo zato morala zdraviti kakih 14 dni.

Znamenita podutanska župna cerkev v občini Sv. Lenart